

Casetă

Impactul efectelor de bază asupra ratei anuale a inflației

Una dintre cele mai frecvent utilizate măsuri statistice pentru analiza evoluției prețurilor este reprezentată de rata anuală a inflației, folosită și de Banca Națională a României în formularea obiectivului de inflație. Prin modul de calcul, acest indicator cumulează ratele lunare ale inflației din ultimele 12 luni, ceea ce implică faptul că traiectoria acestuia este determinată atât de evoluțiile curente, cât și de cele survenite cu un an în urmă. Impactul modificărilor atipice ale prețurilor din anul precedent asupra ratei anuale a inflației poartă denumirea de „efect de bază”.

Rata anuală a inflației la un anumit moment t (π_t) reprezintă modificarea procentuală a indicelui de preț cu bază fixă în momentul t (P_t) raportat la momentul $t - 12$, ceea ce poate fi aproximat prin:

$$\pi_t = \left(\frac{P_t - P_{t-12}}{P_{t-12}} \right) \cdot 100 \approx [\ln(P_t) - \ln(P_{t-12})] \cdot 100$$

Modificarea ratei anuale a inflației în luna curentă față de luna anterioară este aproximativ egală cu diferența dintre rata lunară a inflației în perioada curentă și rata lunară a inflației în urmă cu 12 luni, astfel:

$$\pi_t - \pi_{t-1} \approx [\ln(P_t) - \ln(P_{t-1})] \cdot 100 - [\ln(P_{t-12}) - \ln(P_{t-13})] \cdot 100$$

Cu toate că efectele de bază se referă la contribuția modificării prețurilor în perioada de bază, în urmă cu 12 luni ($[\ln(P_{t-12}) - \ln(P_{t-13})]$), la modificarea ratei anuale a inflației, identificarea acestora în practică este relativ dificilă deoarece trebuie luate în considerare doar evoluțiile atipice ale prețurilor din anul anterior. În mod uzual, se consideră atipice modificările prețurilor care deviază semnificativ de la tiparul observat pe o anumită perioadă și reflectat de media istorică, la care se adaugă influența factorilor sezonieri, precum și trendul ascendent/descendent (dacă este cazul).

Un exemplu de efect de bază favorabil este cel asociat creșterii de 13,9 la sută a prețurilor produselor din tutun în luna ianuarie 2010 ca urmare a majorării accizelor. Acesta a determinat scăderea ratei anuale a inflației pe acest segment de la 26,3 la sută în luna decembrie 2010 la 11,9 la sută în luna ianuarie 2011, în pofida creșterii prețurilor în ianuarie 2011 față de luna precedentă.

IPC pentru produsele din tutun

variație lunară, procente

ian.10	feb.10	mar.10	apr.10	mai.10	iun.10	iul.10	aug.10	sep.10	oct.10	nov.10	dec.10	ian.11
13,87	0,6	0,01	0,04	0,02	0,02	9,47	0,52	0,02	0,02	0,01	0,1	0,85

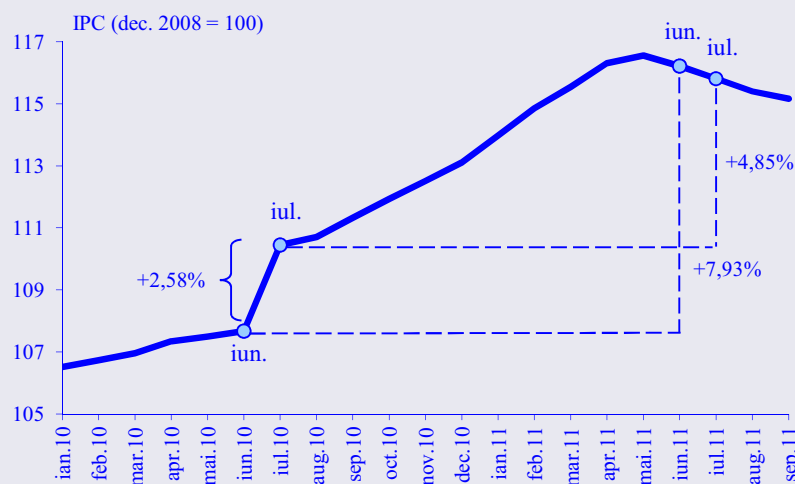
Rata anuală decembrie 2010: 26,3 la sută

Rata anuală ianuarie 2011: 11,9 la sută

Un exemplu de efect de bază nefavorabil este anticipat în partea a doua a anului 2012 pe segmentul legumelor, pe măsură ce se elimină din perioada de calcul al inflației anuale lunile iunie-septembrie 2011, în care s-au consemnat deflații sensibil superioare mediei istorice.

Un puternic efect de bază favorabil asupra ratei anuale a inflației IPC s-a manifestat în iulie 2011 ca urmare a eliminării din perioada de calcul a lunii iulie a anului trecut, în care s-au înregistrat creșteri de preț semnificative pe fondul majorării cotei TVA. Astfel, se estimează că reducerea inflației anuale de la 7,93 la sută în iunie 2011 la 4,85 la sută în iulie 2011 se datorează în proporție de circa 77 la sută efectului de bază asociat majorării cotei TVA.

Efectul de bază al majorării TVA asupra IPC

Sursa: INS, calcule BNR